

Terecht of niet?

□ Henk van Berkel

Over vervallen vragen

Wanneer mag een examiner vragen verwijderen, hoe verandert dan de zak/slaaggrens en wat te doen met kandidaten die de verwijderde vraag correct hebben beantwoord? Hieraan wordt deze en de volgende aflevering van de rubriek Terecht of niet? gewijd.

De zaken

Examinatoren besluiten, op basis van een psychometrische analyse van het examen, achteraf wijzigingen in het examen aan te brengen. Een dergelijke wijziging heeft invloed op de scores en/of de zak/slaaggrens. Sommige kandidaten worden gedupeerd, anderen bevoordeeld. Een aantal zaken van het College van Beroep voor de examens gaat over hoe om te gaan met wijzigingen achteraf.

Psychometrische analyse

Na het afnemen van een toets met meerkeuzevragen kan een psychometrische analyse van de toets worden uitgevoerd. Een programma zoals het SPSS programma RELIABILITY levert de examiner per vraag gegevens over de moeilijkheid (= de proportie toetsdeelnemers dat de vraag correct heeft beantwoord) en het onderscheidingsvermogen van de vraag (de correlatiescore op de vraag : totaalscore, de Rit). De Rit van een vraag geeft de mate aan waarin de vraag onderscheid maakt tussen goede en slechte kandidaten.

Aan de hand van deze analyses besluiten examinatoren c.q. examencommissies soms om een aantal vragen nader te bekijken. Als uitzonderlijk veel kandidaten een vraag fout hebben beantwoord, kan sprake zijn van een verkeerde antwoordsleutel. Er zijn dan verschillende mogelijkheden: (1) de antwoordsleutel wijzigen, (2) de vraag uit het examen verwijderen, (3) twee of alle antwoorden goed rekenen.

Zaak I

Een docente aan de universiteit te R. verwijderde, naar aanleiding van een toetsanalyse, achteraf drie van de 36 vragen uit een toets. Naar de mening van docenten konden de drie vragen verschillend worden gelezen en waren daardoor niet ondubbelzinnig. Bovendien besloot de docente bij één vraag twee alternatieven goed te rekenen. De zak/slaaggrens werd navenant gewijzigd. Een studente die bij het College van Beroep voor de examens hierover in beroep ging, had de drie verwijderde vragen correct beantwoord; zij voelde zich ten opzichte van andere studenten gedupeerd. Bovendien, zo pleitte zij verder, stond op het schutblad van de toets dat de toets uit 36 vragen bestond. Ook vond zij het oneerlijk dat ze aan de drie dubieuze vragen tijdens de toets tijd heeft moeten spenderen.

Uitspraak zaak I

Zoals gebruikelijk begint het College van Beroep de uitspraak in dergelijke zaken met de vermelding dat het vaststellen en de normering van een toets voorbehouden is aan de docent c.q. de examiner. Het College toetst hier slechts marginaal en wel in het bijzonder of de grenzen van redelijkheid en billijkheid niet zijn overtreden. Het College is van mening dat het tot de verantwoordelijkheid van de docent behoort om ondubbelzinnige vragen te maken. Het College erkent in de uitspraak dat het mogelijk is dat de dubbelzinnigheid van vragen pas tijdens de afname aan het licht kan komen. Maar omdat in de onderhavige toets drie van de 36 vragen vervallen zijn verklaard, is hier volgens het College sprake van onzorgvuldigheid. Het College accepteert dat een examen feilen mag vertonen, maar er is een grens aan de mate waarin die mogen voorkomen.

Overigens werd het beroep niet ontvankelijk verklaard, omdat bleek dat de studente geen feitelijk nadeel van de verwijdering had ondervonden.

Zaak II

Een tweede zaak had dezelfde ingrediënten als de vorige. Twee toetsvragen hadden een negatieve Rit-waarde. De docent verwijderde echter de vragen niet, maar keurde alle antwoordmogelijkheden van de betreffende vragen goed. Op die wijze hoefde hij niet te tornen aan de zak/slaag grens die van tevoren was bekend gemaakt. Een student had de twee vragen correct beantwoord. Hij stelde dat

Terecht of niet?

door de wijziging iedere student deze twee vragen 'cadeau' kreeg, waardoor hij relatief werd benadeeld. De student opperde een alternatieve scoringswijze: de docent had de twee vragen moeten elimineren, de zak/slaag grens moeten verlagen, maar tegelijkertijd de goede antwoorden op de afgekeurde vragen mee laten tellen.

Uitspraak zaak II

Ook in deze zaak verklaart het College de klacht niet ontvankelijk, omdat de student niet was benadeeld. Het College voegt hieraan toe dat de examiner niet onjuist had gehandeld en het door de student geformuleerde alternatief - een vraag slechts bij die studenten elimineren die de vraag fout hadden - niet kan worden toegepast in geval van 'slechte' vragen.

Het College is van mening dat examinatoren in beginsel gerechtigd zijn om bij niet-discriminerende vragen alle antwoordalternatieven goed te rekenen.

Wordt vervolgd

In het volgende nummer van *EXAMENS* wordt een derde zaak met wijzigingen achteraf in het examen besproken en wordt ingegaan op de implicaties van de uitspraken van het College van Beroep.

De heer dr. H.J.M. van Berkel is hoofdredacteur van *EXAMENS* en werkzaam aan de Universiteit van Maastricht. E-mail: H.vanBerkel@EDUC.unimaas.nl.

Gesignaleerd

College voor examens opgericht

http://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/verslagen/kamer_in_het_kort/examens_opgericht.jsp; 30 december 2008

17 december 2008, wetsvoorstel

De Kamer steunt het oprichten van een nieuw College voor examens, dat drie bestaande examencommissies voor het voortgezet onderwijs vervangt. Zo verdwijnt de versnippering, aldus staatssecretaris Van Bijsterveldt (Onderwijs).

Een heldere verantwoordelijkheidsverdeling is nodig om de kwaliteit van examens te waarborgen. CDA'er De Vries verwacht dat de oprichting van het College voor examens daaraan bijdraagt. Het is daarom goed dat het college een zelfstandig bestuursorgaan wordt, betoogt Besselink (PvdA). Van Dijk (SP) bepleit parlementaire controle op het jaarverslag van het college. De staatssecretaris belooft dit jaarverslag naar de Kamer te sturen.

De Kamer stemt 18 december over de amendementen en het wetsvoorstel.

Ook de examens van de

nemas

staan onder toezicht van de

Examen
kamer